

Alijot v kostce

Kohen: Na roš chodeš Švat, na posledním tábořišti (ARVOT MOAV) před vstupem do Izraele, v posledním roce putování zahájil Moše svou poslední řeč k lidu, ve které připomíná zlaté tele, Korachovu vzpouru, manu, hřích průzkumníků, ale také vítězství na Emorejci. Moše lidu objasňuje smysl „vyvolení“ - žít podle příkazů Tóry v zemi zaslíbené praotcům. Gaon z Vilny vysvětluje, že se celá kniha Devarim dá rozdělit na tři části – první tři sidry zkráceně opakuji vybrané události z historie a věnují se základním principům judaismu (Desatero, Šma Jisrael). Další tři sidry jsou naplněny 180 příkazy každodenního židovského života v Izraeli. Závěrečných pět sidrot vysvětluje, co to znamená být Židem, věnují se konceptům svobodné vůle, odměny a trestu, TŠUVA (pokání) a Tóře.

Levi: Moše ustanovuje soudce lidu. Za soudce nevybírání muže ani podle jejich bohatství, ani vlivu či původu, ale podle schopnosti plnit nelehký úkol být nestranným a spravedlivým soudcem. Lid je znovu vyzván, aby se nebál vstupu do Izraele. Soudce musí vyslechnout obě strany sporu, každou v přítomnosti protistrany. Konverze k judaismu vyžaduje rozhodnutí soudu (BEJT DINu).

Šliši: Moše opakuje nové generaci 40 let starý příběh hříchu průzkumníků (MERAGLIM). Mimo chodem, sidra Devarim vždy připadá na šabat před 9. avem, jehož tragické události (zejména zničení obou jeruzalémských Chrámů) jsou podle tradice součástí trestu za výše uvedený hřích. Hřích průzkumníků je vyzdvížen jako nejzávažnější prohřešek generace pouště a je jediný podrobně vyložen. Vše ostatní Moše odbývá náznaky. Moše přiznává svůj díl viny. (Proč to dnes vůdci neumějí?)

Revii: Pokračování příběhu hříchu průzkumníků. Moše vysvětluje, že nešlo vstoupit do Izraele bez Božího souhlasu. Děti by neměly opakovat chyby svých rodičů.

Chamiši: Rekapitulace cesty – zákaz vstupu na území Esavových potomků bez jejich souhlasu. Povinnost zakoupit si jídlo i vodu. Esavovci odmítli dát souhlas, a tak museli Židé jejich území obejít. Totéž se stalo v případě Lotových potomků (Moav). 38 let putování končí. Sichon, emorejský král, odmítl dohodu o volném průchodu.

Šiši: Válka se Sichonem, válka s Ogem. Zisk jejich území a rozdělení Zajordánie mezi dva a půl kmene (Reuven, Gad a půl kmene Menaše). Nová generace si začíná věřit.

Švi: Popis Zajordánie. Slib Reuvenovců a Gadovců, že se zúčastní dobývání Izraele. Moše nařizuje Jehošuvovi „nebát se“.

Haftara (Ješajahu 1:1-27): Třetí a poslední z haftarot mezi 17. tamuzem a 9. avem v níž prorok vypočítává mnohé hříchy a nevěrnosti, které vyústily ve zničení Jeruzaléma a Chrámů.

Šmílův DAF

6. av 5771
6. srpen 2011

začátek šabatu: 20:22
konec šabatu: 21:35

Devarim šabat Chazon

Časy pro tento týden

čas tfilin od 4:17 | Šma Jisrael do 7:56
mincha od 13:45
západ slunce 20:38 | tři hvězdy 21:16

Šabat šalom,

v pondělí večer se zahalíme do smutku. Na více než 24 hodin přestaneme pít, jíst, zdravit se a užívat si krás, které život nabízí. Tiša beav (9.av) je dnem, kdy Bůh zakázal generaci vycházející z Egypta vstoupit do Zaslíbené země, dnem, na který připadá mnoho tragických výročí. Tento den padla poslední bašta povstalců vedených Bar Kochbou - město Betar a při řádění vítězných římských legií zde bylo zavražděno přes 100 000 osob. Tento den rozoral Tornosrufus chrámovou horu na pole. Tento den byli Židé vypovězeni z Anglie i ze Španělska. Tento den si připomínáme utrpení a hrůzy křížáků, kozáků, inkvizitorů i nacistů. Proto tento den sedíme ve smutku na zemi, čteme polohlasně knihu Ejcha (Pláč) a tradiční žalozpěvy - Kinot. Tento den dokonce ani nestudujeme Tóru. A přes veškerou tragiku výše zmíněných událostí se primárně věnujeme vzpomínkám na Jeruzalém a jeho Chrám. Protože právě tento den byly zničeny oba chrámy. Cítíme, že následná neštěstí se ztrátou Chrámu niterně souvisí. Od zničení Chrámu žijeme v galutu a sám Bůh podle Talmudu štká a naříká: „Běda otci, který vyhnal svého syna, běda synům, kteří jsou odloučeni od otcovského stolu!“ Touto větou Talmud precizně vystihuje podstatu galutu. Vztah otce a syna je v mnohém podobný jiným mezilidským vztahům, v jednom se ale zásadně liší. Zatímco například v přátelství se mají věci takto: „Protože tě mám rád, pomohu ti, jsme přeci přátelé,“ v

Židovští Chrononauti

rodině je to obráceně: „Protože jsem tvůj otec/syn, mám tě rád.“ Vztah rodiče a dítěte tedy má dva aspekty. Podstatu a její projevy. Podstata je neměnná, vnějšími událostmi neovlivnitelná. Navzdory všemu a všem otec zůstává otcem, syn synem. Ve zdravém a přirozeném prostředí se pak tato podstata projeví láskou, respektem a vzájemnou péčí. Bůh je naší otcem a galut představuje pokroucený, nepřirozený stav. Řekněme nefunkční rodinu. Náš vztah je smršťen jen na tu podstatu. Můžeme studovat Tóru, plnit micvot, ale necítíme otcovskou lásku. A právě Chrám byl její manifestací. Tam jsme mohli pociťovat Boží přítomnost, tam jsem chodili třikrát ročně na návštěvu. A doufejme, že se tak již brzy opět bude dít. Rychle, ještě letos!

Mimochodem, pokud vás zajímá historie zkuste si zahrát hru Židovští chrononauti, jedinou hru, ve které může král Cidkijahu odrazit babylonská vojska. Vše podstatné o hře můžete nalézt zde: www.mwe.cz/zidovstichrononauti.html.

Micvot sidry Devarim

LO TAASE

1. Zákaz jmenovat soudcem někoho, kdo není sběhlý v zákonech Tóry
2. Soudce se nesmí bát soudit

Obě micvy sidry Devarim se týkají soudnictví a soudců. Ani velký Sanhedrin, ani *Roš galuta* nesmí za soudce ustanovit člověka, který není sběhlý v zákonech Tóry. A to ani v případech, že jde o člověka slušného a znalého, dnes bychom řekli „sekulárně velmi vzdělaného“. Učenci tento zákaz vyvozují z věty LO TAKIRU FANIM BAMIŠPAT – u soudu nebudeš znát ničí tvář (čti: nebudeš nadřizovat a přihlížet k v danou chvíli nepodstatným okolnostem). Kromě znalosti zákonů Tóry musí být DAJAN mužem dobrých vlastností (BAAL MIDOT), slušným člověkem (ADAM KAŠER), moudrý a mezi lidmi oblíbený (či snad dnešním jazykem lidmi pozitivně vnímaný – RUACH HABRIJOT NOCHA BO). Soudce musí být sám na sebe přísný, rozhodný a odvážný. S tím souvisí druhá micva této sidry – soudce se nesmí bát vyřknout spravedlivý soud a to ani ve přítomnosti násilníka, grobiánem, vlivným člověka či důstojným starcem. Nad to musí být soudce také pokorný. Sefer hachinuch uvádí, že důvody a smysl těchto příkazů je všem zřejmý, takže není třeba psát dál.

Rabi Jonathan Sacks: Slova, slova, slova

Hebrejská jména jednotlivých knih Tóry, ač se zdánlivě jeví jako nepodstatná, v sobě skrývají důležité informace o povaze knih. A platí to i pro pátou knihu – Devarim.

Mimo židovský svět se pro ni užívá označení Deuteronomium, čili řecké *deuteros nomos*, (Druhý zákon), což je zase téměř doslovný překlad rabínského MIŠNE TORA (Opakování zákona). Důvod je jednoznačný, pátá kniha je souhrnem Moše závěrečné řeči a obsahuje opakování klíčových pasáží Tóry – Desatera a smlouvy mezi Bohem a izraelským lidem.

Naproti tomu se může zdát, že označení DEVARIM (Slova) s knihou příliš nesouvisí. Jde, jako v předchozích případech – BEREŠIT, ŠMOT, VAJIKRA, BEMIDBAR – o úvodní obrat knihy. Přesto věřím, že mezi názvem a dílem je hluboký vztah. A to ve třech rovinách.

První je evokativní. Slova jsou říkána v určitém kontextu. Evokují a připomínají nám fráze na jiných místech a to není nic náhodného. Jde o skutečné obohacení textu. Moše, který se uvedl jako ten, kdo „Nikdy nebyl mužem slov“, se stává na závěr knihy nejvýmluvnějším řečníkem přesahujícím ostatní proroky. Proroctví, stejně jako modlitba, vede na samou hranici popření sebe sama. Ale jen Moše dokáže říkat „Boží slova“.

Druhá rovina je politická. Pátá kniha je smluvním dokumentem. Daniel Elazar ve svém díle vysvětluje, že existují tři typy politických struktur. Dobyvatelé budují hierarchickou strukturu, pyramidu s dobyvatelem v čele. Přirozeně utvářená společnost čerpá sílu z rodin, rodů či klanů, které se postupně transformují v instituce. Izrael nabízí třetí možnost – smlouvu. Dobrovolný závazek. První styl vede k vládě silných, druhý k vládě elit, třetí k vládě slov a myšlenek, jak to můžeme dokumentovat na příkladu americké Deklaraci nezávislosti.

Třetí rovina je nejzajímavější. Židovská historie je unikátní. Zatímco jiné civilizace dávno odvlá čas, Izrael přežil zdánlivě nemožné podmínky. Proč? Pomozte si citátem z Hošey: „Navrať se, Izraeli, k Bohu. Tvůj hřích tě srazil. Vezmi svá slova (DEVARIM) a navrať se k Bohu.“ Slovům proroka můžeme rozumět tak, že náš vztah k Bohu je primárně založen na slovech. Izrael nevládne silou, ale slovy. „Dokud budou tato slova, bude i Izrael.“ Izrael přežil, protože neztratil svá DEVARIM.

Pátá kniha Mojžíšova přináší tři důležitá témata: jedinečnost Mošeho proroctví, jedinečnost izraelského národa a jedinečnost židovské historie. Nyní, více než po třech tisících letech víme, že Slova žijí a dávají život těm, kdo svůj život zasvětili slovům. (*kráceno*)

Sidra v číslech | Aktuality | Šiury

- 44. paraša v Tóře (z 54) , 1 v knize Devarim (z 11), 5 paršiot, 1 otevřená, 4 zavřená, skládá se z 105 vět, 1548 slov a 5972 písmen, obsahuje 2 micvot, žádný příkaz a 2 zákazy
- Mišna: Eruvin 1:3 | Daf Jomi: Chulin 41
- v úterý je půst Tiša Beav (od 20:33 v pondělí večer do 21:10)